

Com una ràdio sense piles

El passat 2 de març, el Col·lectiu de Músics en Valencià va protagonitzar una protesta d'allò més sonada. A dos quarts de nou de la nit una representació dels músics, acompanyats de 200 persones, van irrompre al Palau de la Música de València, per protestar per la precarietat del sector i per la manca d'interès de les institucions.

Com una ràdio sense piles. En aquesta situació es troba la música en valencià en aquests moments. Així, el bon moment que travessa el folk autòcton, i per extensió la música tradicional, el rock o la cançó d'autor, capaç d'arribar amb força a països llunyans, no té el suport que caldria de les institucions pròpies. Més aviat tot el contrari: marginació en els mitjans de comunicació públics –i privats– i escassetat d'ajudes econòmiques que els faciliten la subsistència.

Una prova fefaent d'aquest arraconament dels intèrprets valencians per la Generalitat de Francesc Camps és la creació, ara fa dos anys, dels Premis al Món de la Música, una gala anual en què els premiats són els mateixos de qualsevol altre esdeveniment d'aquesta mena que puga organitzar una cadena musical en l'àmbit estatal; així, enguany, les estrelles de la cerimònia són Ana Torroja, UPA Dance, David de María i Beatriz Luengo. O –una altra demostració de desinterès per la música més propera– Sí Ràdio, radiofórmula de RTVV que repeteix fins a l'extenuació els cinquanta èxits més importants de la setmana. Excepció feta de la veu dels locutors, ni una paraula en valencià. La llista de la setmana passada només acollia quatre valencians –de cinquanta–, i tots ells en castellà: Presuntos Implicados, Revólver, Collage i Malayuna, els dos últims gairebé desconeguts però amb suport d'aquest mitjà públic.

“Cada mes parle amb els responsables de Sí Ràdio, i sempre em diuen el mateix: són com els 40 Principales. Només programen tres o quatre cançons en valencià a la setmana, i sempre de pop rock”, diu Vicent Sengermés, productor discogràfic del segell Cambra Records, que troba a faltar *Arrels valencianes*, l'únic espai de la ràdio autonòmica dedicat a intèrprets valencians, independentment de l'estil. Aquest programa, setmanal, ha tingut una existència efímera, cenyida al 2004.

El nou director de Ràdio 9, Jesús Wollstein, ha reduït la música en valencià a xicotetes referències a *De nou, cap de setmana*, que presenten Amàlia Garrigós i Juanjo Prats els dissabtes al matí, i les tres o quatre cançons ja esmentades que cada 168 hores s'escolten a Sí Ràdio. Encara que puga semblar increïble, és molt més elevat l'interès de Ràdio 3 (RNE), independentment del color del govern de torn, amb programes com *Discópolis*, *Trébede*, *Folkiberia* o *La banera de Ulises*, i, és clar, Catalunya Ràdio i Catalunya Cultura. Les emissores locals també miren de cobrir el buit de RTVV, i val la pena destacar la feina de Ràdio l'Om (Picassent, Horta), Ràdio Mislata, Ràdio Dénia o la molt independent Ràdio Klara. Dins de l'àmbit privat, deu minuts setmanals a la Cadena SER, sota la responsabilitat de Vicent Frechina, i la dedicació d'Enrique Ginés –director de la cadena 97.7– a qualsevol producte fet al País Valencià.

Els músics en fan una de sonada

Com que no hi ha tocat cap cantant en valencià, al Palau de la Música? Miquel Domínguez, regidor de Seguretat del PP a l'Ajuntament de València, que havia comparegut davant l'avis d'incidències, va provar de retopar la insistent acusació dels músics revoltats. I la resposta del regidor amb bufanda de Burberrys va vorejar el surrealisme: "Com que no? Si ací estigué Sabina!" Estupefacció general. Una veu: "Que eixe és castellà, home!" I el regidor, d'antologia: "Però si no és valencià, està amb vosaltres." Això sí. Segurament.

La nit del passat 2 de març, les parets del Palau de la Música, a València, van viure una agitació del tot inusual. Feia temps que se'n preparava alguna de sonada –mai més ben dit– i el secret –hora i lloc– es va guardar fins a darrera hora. Passades les 20 h del vespre hi havia grups de gent que se saludaven, i somreien, malgrat el fred intens, i la pluja, pel voltant del Palau de la Música. 20.30 h: entren. Fan cap a la cafeteria. Allà ja n'hi ha que s'esperen. En alguna sala, al pis inferior hi ha música de cambra. Però ara les notes desborden la partitura, i els músics són a l'entrada. Sota els tarongers del vestíbul passaran aquesta nit coses extraordinàries.

La primera, trobar-hi tants noms diferents, tants estils, edats, estètiques, units pel comú denominador de cantar en català, a València, i d'estar farts del silenci administratiu –per no dir l'oposició– amb què topen a cada intent de difondre les seves propostes artístiques. I, acompanyats per un parell de centenars de persones (algunes de les quals van haver de seguir l'acte des de fora, malgrat la pluja i el fred, quan els responsables de l'edifici van optar per tancar i barrar totes les portes, sortides d'emergència incloses), hi havia Manolo Miralles, d'Al Tall, i Joan Amèric (que recordava la tancada de tres dies que van protagonitzar a Barcelona, per idèntics motius, músics i intèrprets l'any 1989), i Rafa Xambó, Elies, Òscar Briz i Carles Enguix i Enric Casassús, Nèstor Mont, Pau Alabajos, membres d'Obrint Pas, de La Gossa Sorda, Soul Attack, Arròs Caldós o Orxata Sound Sistem. Per exemple. També per exemple, Paco Muñoz, Feliu Ventura o Miquel Gil, que no van poder assistir a la tancada per motius diversos, van fer arribar la seva adhesió, que es va anunciar entre aplaudiments. De fet, n'hi va haver molts, d'aplaudiments, al vestíbul del Palau aquella nit.

Després, amb les actuacions encadenades de músics i cantants –que s'obrien amb una versió d'Ovidi Montllor– i, d'entrada, en llegir el comunicat on s'aplegaven, resumides, les

reivindicacions dels músics: "Ens fem forts en aquest edifici emblemàtic perquè considerem que els mitjans de comunicació institucionals ens marginen deliberadament de les seues ones." I, concretament, el Col·lectiu de Músics en València, plataforma que convocava l'acte, exigia "responsabilitats als governants", bo i reivindicant el "dret a la difusió, a la promoció i a la llibertat d'expressió en igualtat de condicions als artistes que s'expressen en castellà o en anglès" i instant "els gestors de RTVV a prendre's seriosament la llei d'ús i ensenyament del valencià del 1983 que han vulnerat de manera sistemàtica".

Com explica Rafa Xambó, "no hi ha hagut mai tanta gent treballant en la música en valencià com ara, i a més amb un

Dois generacions de músics unides a la protesta del Palau, Manolo Miralles, d'Al Tall, i Obrint Pas, per regalar al públic una versió conjunta del "Cant dels maulets".

nivell de qualitat que tampoc no hi havia hagut mai". L'efervescència, però, no queda reflectida als mitjans de comunicació públics. Ans al contrari: els anomenats Premis al Món de la Música que convoca la ràdio autonòmica i que s'havien de celebrar tres dies després de la tancada queden ben gràficament descrits per Xambó: "Munten una gala com si foren Tele 5 a la Manxa: això no és normal. Però resulta que existim, que cada vegada ho sap més gent i que anem fent camí."

De fet, la tancada-concert de protesta va aconseguir l'objectiu de fer visible el problema. Enric Morera (BNV) o Glòria Marcos (EU) hi van ser presents; PSPV i EU han anunciat iniciatives parlamentàries. I mentre des del Palau de la Música havien d'assegurar que "s'estudiarà qualsevol projecte", i a l'IVM asseguraven que s'havien assabentat del conflicte "per la premsa", el col·lectiu de músics es planteja portar RTVV als tribunals per "incompliment de la seua llei de creació". N. C.

La ignorància dels grups valencians i en valencià no és nova, però. Durant l'època que el PSPV-PSOE va ocupar la Generalitat el panorama era tan poc engrescador com ara. Fins i tot hi ha gué espai per a anècdotes funestes, com el fet que Amadeu Fabregat –director socialista de l'ens públic– considerara Lluís Llach cantant estranger –ni valencià ni estatal– a l'hora de cobrar les insercions publicitàries dels seus discos. Xavi Sarrià, cantant d'Obrint Pas, recorda, això sí, “el programa de Fermí Larrondo”, tot i que barrejava peces en castellà i valencià. Paco Muñoz, cantant i ara sobretot productor, afirma que “ningú no es queixa de la nul·la presència de la música en valencià als mitjans, i, quan hi havia alguna cosa, quan eixien Raimon o l'Ovidi, la gent fins i tot protestava; ara no envie ni els discos de promoció a Ràdio 9, és completament inútil”.

Tres discos l'any. Les Corts valencianes aprovaren l'any 1998 la creació de l'Institut Valencià de la Música (IVM), amb la finalitat de planificar, coordinar i executar la política musical de la Generalitat. Immaculada Tomás n'és la directora des del seu naixement, i s'afanya a recordar que “la música no du implícita la llengua, sinó que predomina la part instrumental; a més, nosaltres només mirem que siguem intèrprets valencians i música valenciana”. L'IVM aporta 62.000 euros anuals a la producció discogràfica, “però no als autors ni a la promoció”, apunta el cantautor Rafa Xambó. De fet, se subvencionen dotze o tretze discos a l'any, i d'aquests només dos o tres són en valencià. Vicent Sengermés confirma que ha rebut subvencions per editar set discos els últims tres anys, “2.000 o 3.000 euros per disc, o siga, justet per pagar l'estudi de gravació, i, a més, tot això sense difusió no serveix per a res”. Per a Paco Muñoz, “no hi ha criteris per a atorgar les subvencions, són curtes i injustes, jo ja ni les demane”. Per la seua banda, Sengermés comenta que es va reunir amb Tomás perquè aquesta elevava la preocupació del sector pel poc cas que fan a la música en

2 de març, Palau de la Música, València: Óscar Briz, Rafa Xambó, Elles i Joan Amèric: alguns dels músics, provant de raonar amb Miquel Domínguez, rogidor de Seguretat Ciutadana.

valencià a RTVV, però de res no ha servit aquest avís. En canvi, segons Tomás, “ells mai no ens han fet cap proposta concreta, però jo estaria encantada que un col·lectiu d'aquesta gent ens en fera una per poder intervenir i col·laborar a una major presència a les ràdios institucionals, perquè està clar que a la televisió és molt més difícil; el mercat musical, que són els usos socials, ha canviat molt darrerament”.

“Per a nosaltres la música i la nostra cultura és un punt de defensa prioritari, podem conduir una determinada política, però no som una ONG”, reconeix tot seguit Immaculada Tomás. Rafa Xambó critica que l'IVM que ella dirigeix “no haja fet res per crear un circuit de música en valencià, per dignificar-la, i no és qüestió d'anar sempre plorant, perquè està demostrat que, per més que ens hem explicat, mai no ens han fet ni cas; en la majoria dels casos, l'única via per traure el cap és presentar-se als concursos que hi ha a Catalunya”. En aquest sentit, cal destacar la importància dels valencians en festivals com el de Manresa i Vic, un fet que al País Valencià només es produeix al Festacarrer d'On-dara (Marina Alta).

El ben cert és que el sector està bastant unit, com ho demostren les reunions que mantenen des de començament del 2003 a fi d'insistir en les seues demandes. Feliu Ventura, Miquel Gil, Oscar Briz, Eva Dénia, Carles Enguix, Al Tall, Urbàlia Rurana, Joan Amèric o Lluís Miquel, entre molts altres, han donat suport a aquesta línia d'actuació, que va tenir el seu primer acte reivindicatiu ara fa dos anys, en els primers Premis al Món de la Música, al Palau de Congressos de Castelló. A la porta del recinte, el Col·lectiu de Músics i Cantants en Valencià va estendre una pancarta i va llançar papers en què reproduïa paràgrafs de la llei de creació de RTVV, que vetla per la llengua i cultura autòctones. Tal com el 2004 van fer representants del teatre valencià. Tot això malgrat les bones intencions del secretari autonòmic de Cultura i Política Lingüística, David Serra, que en prometre el càrrec va incidir en el suport als joves creadors i a l'ús de la llengua en tots els àmbits: “Som poble i cal donar suport a la cultura del poble”, va dir el 10 de maig del 2004. Com sona.

Víctor Maceda